

TEMA 1: RAPORTUL BNR ASUPRA STABILITĂȚII FINANCIAR

- „În eventualitatea concretizării strategiilor de creditare și de finanțare prognozate de bănci, valoarea activului s-ar majora într-un ritm inferior creșterii nominale anuale previzionate pentru PIB. Ca urmare, gradul de intermediere financiară ar continua tendința descrescătoare consolidată în următorii ani și nu ar contribui la o îmbunătățire semnificativă a eficienței prisma efectului de volum asociat veniturilor nete din dobânzi.“
- Băncile românești, deși au un randament al capitalului (ROE) de 15,7% la septembrie 2018, dublu față de cel din Uniunea Europeană, de 7,2% (iunie 2018), nu își asumă pentru anii viitori o dinamică a creditării mai mare decât creșterea nominală anuală a PIB, astfel încât intermedierea financiară să crească.

TEMA 1: RAPORTUL BNR ASUPRA STABILITĂȚII FINANCIARE

- **Soldul depozitelor populației și companiilor a fost în 2018 cu 17 miliarde de euro mai mare decât creditele acordate în economie de către bănci.**
- **Prognozele pentru următorii ani arată o și mai redusă implicare a băncilor în finanțarea economiei reale.**
- **BNR estimează că evoluția gradului de intermediere, exprimată ca active bancare/PIB, va scădea de la 49,5% în 2018 la 46% în 2020, dacă se iau în calcul strategiile celor mai mari opt bănci din economie,** prezentate Băncii Naționale. În aceeași perioadă, ponderea creditului guvernamental în PIB se va reduce de la 25,7% la 25,5%.
- De notat faptul că deja între 2017 și 2018 intermedierea bancară a scăzut de la 53,5% la 49,5% și creditul guvernamental în PIB a scăzut de la 27,1% la 25,7% (pagina 106, a „Raportului asupra stabilității financiare“, BNR, decembrie 2018).

TEMA 1: RAPORTUL BNR ASUPRA STABILITĂȚII FINANCIAR

- „O provocare la adresa modelului actual al băncilor este legată de modul de generare a veniturilor operaționale, fiind necesară accentuarea efectului de volum în detrimentul celui de dobânzi, în condițiile creșterii gradului de intermediere financiară.”
- BNR afirmă că în mod deliberat băncile aplică un model de creditare prin efectul de preț și puțin prin cel de volum, pe fondul persistenței unui grad de intermediere redus și în condițiile necesității de acoperire a cheltuielilor operaționale.
- **Gradul de intermediere financiară de 52,2% în iunie 2018 este de patru ori mai redus decât în Uniunea Europeană, unde se ridică la 208%.**
- Pe de altă parte, profitabilitatea sistemului bancar este dublă față de media UE, atât ca rentabilitate a capitalurilor, cât și ca rentabilitate a activelor.

DOVADA INTELEGERII/MAILURILE DINTRE TREZORIERII CELOR 10 BANCII PARTICIPANTE LA F

21 oct. 2008 - directorul depart. de trezorerie al Unicredit Ţiriac Bank SA, dl. **Bogdan Mihoc**, transmite colegilor corespondenţii celelalte 9 bănci participante la stabilirea ratelor de referinţă **ROBID/ROBOR** un e-mail prin care îi îndemna să aibă o acţiune în ceea ce priveşte cotaţiile din cadrul procedurii de stabilire a Fixingului.

Potrivit declaraţiilor dlui. Nicolae Cintează, director al Direcţiei de Supraveghere din cadrul BNR, reprezentanţii băncii centrale au trimis un „e-mail trimis de trezorierul unei bănci ce îndemna trezorierii altor bănci să urce cotaţiile la dobânzile interbancare

Buna tuturor,

Încerc să vă conving să folosiţi ROBOR în scopul pentru care a fost creat, respectiv pentru a avea o referinţă

credibilă. Ştiu că pieţele se confruntă zilele astea cu o criză de lichiditate şi că există sume scadente care trebuie încasate, ştiu că aveţi toate aceste probleme pentru că şi eu le am. **Dar mă gândeam că în acest moment nu este în folosul nimănui să coteze 14 la BID şi 50 la OFFER şi apoi să încheie la valori între 30 şi 100 (nt. procente). Am vorbit cu câţiva dintre voi astăzi, pe alţii nu i-am găsit, unele numere de telefon nu le am (ca 072.....).** Fără nici o problemă, putem cota pentru ROBOR, fie 15-35%, fie 50-70 sau 100-130%. Cu toţii avem sume mai mari pe care să le plasăm să împrumutăm şi nu o putem face la cel mai bun nivel. În acest moment este dificil chiar şi să închizi o poziţie cu o scadenţă mai mare de overnight. Cel care se poate întâmpla este ca cele nouă bănci (nt: din zece participante la Fixing) să îţi plaseze 5 mil. RON la cotaţia ta BID, sau toate cele nouă să împrumute la cotaţia ta OFFER. Dacă nu doriţi să plasaţi bani şi sunteţi short (nt: poziţie care necesită cash/deficit de lichiditate), vă rog nu puneţi 15% la BID (nt: de Fixing) şi apoi avansaţi cotaţiile (nt: în afara intervalului de Fixing) de 50% sau chiar 90%.

Dacă vă este teamă de clienţi, nu vă faceţi griji, ei au aflat deja că piaţa a crescut deoarece concurăm cu toţii pentru aceeaşi clienţi cu disponibil de cash tranzacţionăm depozite la 20-30% sau chiar 40%. Îmi dau seama că asta nu va readuce lichiditatea, nu va restabili linii (nt: de finanţare) sau va aduce înapoi clienţii care sunt scadente. Dar nici una dintre aceste probleme nu are nimic de a face cu cotarea unor dobânzi reale în ROBOR (Fixing) şi apoi să lăsăm BNR să se ocupe cum crede de cuviinţă. Acum nu facem nimic şi doar ne temem să facem ceva. Sunt sigur că putem face mai mult de atât.

Bogdan"

DOVADA INTELEGERII/MAILURILE DINTRE TREZORIERII CELOR 10 BANC PARTICIPANTE LA FIXING

Mail Bogdan Mihoc → instigarea competitorilor UniCredit de a transfera integral costurile pr
fiecăruia dintre ei în prețul ulterior al serviciilor prestate (dobânda), transfer care putea fi efec
de către fiecare bancă din fixing, independent de pozițiile concurenților și doar în măsura posib
(i.e. dacă acele costuri nu erau prea mari – deși în general, **costurile operaționale ale băncilor**
cele mai ridicate din economie – sau dacă **puterea de piață** a fiecărei unități de credit era
suficient de mare pentru a asigura acel transfer fără a cauza încasări mai mici, prin reducerea
numărului clienților și implicit al volumului tranzacțiilor);

MAILURILE DINTRE REPREZENTANTII CELOR 10 BANC

Printr-un e-mail intern inițiat de dl. Mihoc, transmis anterior celui indicat și descris mai sus, acesta își informa superiorii săi despre propunerea pe care intenționa să o facă celorlalte bănci participante la stabilirea ratelor de referință ROBOR.

Mailul califică în mod expres finalitatea urmărită, de influențare a pieței („we will try to move the market a bit”):

„De la: MIHOC Bogdan

Trimis: Tuesday, Octombrie 21, 2008 6:01 PM

Către: RADU Rasvan; Georgiev Stanslav; MAJOR Zoltan; MENGU Melih; CURTEANU Antoaneta

Vom încerca să mișcăm piața puțin prin cotarea unor rate a dobânzii „reale”

În timp ce cotația de ROBOR pentru 50% este reală, cotația „bid” nu este reală

Voi începe să sun trezorerierii și să le cer să coteze o valoare „bid” reală.

Piața are în continuare lichiditate scăzută așa că este probabil că nu se va întâmpla nimic.

Dar dacă reușește, ROBID/ROBOR va reflecta o piață mai bună și cei care fixează dobânzi la 15% vor avea dificultăți dacă piața indică 40-60% în loc de 15-60% ”

Față de propunerea sus amintită, respectiv aceea de influențare a pieței, o primă reacție este obținută din partea trezorerului RBS, c. Martin Bakelaar, care își exprimă dezacordul față de aceasta.

MAILURILE DINTRE REPREZENTANTII CELOR 10 BANC

Folosind același canal și aproximativ aceiași destinatari, trezorerul RBS subliniază faptul că spreadul ROBID/ ROBOR este corect din punct de vedere.

Email de la Martin Bakelaar Sent 22/10/2008, 07:45 AM

„Dragă Bogdan

Un scurt răspuns din partea mea.

Apreciez eforturile tale pentru a crea un indicator de referință mai credibil, dar trebuie să fac câteva remarci:

În primul rînd diferența ROBID/ROBOR pe care o mețin cele mai multe bănci este cea corectă.

Cotația de BID (n.a depozitele atrase) reflectă faptul că cele mai multe bănci dispun de lichidități în RON sau sunt capabile să creeze RON împrumutându-se la rata Lombard de 14,25%. E adevărat că anumite bănci au norme interne care le împiedică să se împrumute prin schimbarea la Lombard, dar acest aspect poate fi rezolvat rapid.

Cotația de OFFER (n.a depozite plasate) reflectă faptul că nimeni nu e dispus (a se citi: nu îi e permis) să plaseze bani, datorită incertitudinilor care sunt încă prezente în mediul financiar internațional, o situație care se va schimba doar în momentul în care se vor furniza sume mai mari.

Într-adevăr tu ai dreptate când spui că este vorba de 5 mil. cu scadențe de până la 3 luni înmulțit cu 9 (bănci), dar poți să fii solicitat în această perioadă pentru sume de 5 (mil.) până la 3 luni, ceea ce ar face ca suma totală să fie mult mai mare decât cele 45 mil. menționate de tine.

Pe scurt, trebuie să acceptăm diferențe/ecarturi mai mari (între BID/OFFER) pentru moment, atâta vreme cît situația creditării rămâne în continuare o problemă pentru cei mai mulți dintre noi.

Salutări,

Martin

MANIPULAREA ROBOR

- **Urmare a răspunsului formulat de trezorerierul RBS, care susține corectitudinea cotațiilor din acea perioadă, dl. Mihaela revine cu precizări și, afirmă că, în fapt, nu spreadul RO BID/ ROBOR este pus la îndoială de el, ci nivelul cotațiilor afișate în ecranul ROBOR**

Sent: Wednesday, October 22, 2008 09:34 AM

Buna Martin

Mulțumesc pentru input. Ai făcut câteva observații foarte corecte dar care nu au legătură cu aspectele la care v-am rugat să vă gândiți. Nu puneți semnul întrebării diferența/ecartul între cotații, ci nivelul cotațiilor din ecranul de ROBOR.

Nu poți să închei tranzacții pe BID sau pe OFFER mai mult de o dată cu fiecare bancă, decât dacă vrei asta. Este decizia fiecărei bănci să coteze dobânzile de la RO BID/ROBOR mai mult de 15 minute sau pentru mai multe scadențe decât cere legislația, sau pentru sume mai mari.

Dacă băncilor nu le este permis să coteze, cred că decizia corectă este să anunțe acest lucru și să ceară să fie suspendate din ROBOR (nt: mecanismul de Fixing) decât să anunțe cote nesincere.

Nu pun la îndoială diferența dintre cota RO BID și cota ROBOR, ce pun la îndoială este nivelul acestora așa cum apare în pagina ROBOR (nt: pagina Reuters).

Încerc să conving băncile să reflecte cotațiile lor din piață în ROBOR (nt: în intervalul de Fixing). **Cred că se clasifică în categoria de manipulare a pieței să cotezi în pagina (nt: Reuters) 14-15% și în piață 14-100% sau 30-130%.**

O zi bună,
Bogdan”

MAILURILE DINTRE REPREZENTANTII CELOR 10 BANCII

•În 22-23 octombrie 2008 au fost făcute mai multe propuneri de stabilire a unei întâlniri a trezorerierilor băncilor membre în panelul de stabilire a ratei de referință, de către **trezorerul ING, dl Florin Cîțu**. Propunerile au intervenit după publicarea comunicatului BNR care anunța proiectul de normă suspendare a ratei de referință ROBOR în situația în care cotațiile băncilor ar fi depășit cu 25% valoarea ratei de dobândă la facilitatea de creditare a băncii centrale.

„E-mail Florin Cîțu

Sent: 23 oct.2008, 18:57

Dragilor, eu cred că trebuie să ne întâlnim cât mai repede cu puțință și să discutăm noua regulă a BNR. Din punctul meu de vedere, cu cât mai repede, cu atât mai bine, adică mâine dimineață.

Salutări,
Florin V. Cîțu

Sent: Friday, October 24, 2008 03:41 AM

D-lor,

Vă rog să îmi scuzați ignoranța, dar credeam că ROBID/ROBOR este o înțelegere între bănci, BNR este doar supraveghetor. Nu aveam cunoștință de faptul că aceasta este o lege care dacă este amendată, este necesar să fie publicată în Monitorul Oficial.

De aceea cred că este necesar să ne întâlnim și să discutăm, cu cât mai repede cu atât mai bine și noi avem aici o sală primitoare Kiseleff, în care să încăpem cu toții. Bineînțeles, BNR poate fi prezentă.

Încă ceva, știe cineva cine este proprietarul paginii ROBID/ROBOR pe Reuters?

O zi bună,
Florin V. Cîțu

MAILURILE DINTRE REPRESENTANTII CELOR 10 BANC

"e-mail from Citu, F

Sent: 24 October 2008 16:28

To: (...)

Ce spuneți de Luni în prima parte a zilei, 10 a.m sau chiar 9 a.m.? aici în Kiseleff.

Mulțumesc

Florin V. Cîțu"

- **Din datele deținute, reiese că aceasta propunere a fost agreată și de trezorerul Unicredit, cu mențiunea că întâlnirea urma să aibă loc în cadrul ACI – Asociația Piețelor Financiare din România și cu invitarea unui reprezentant al BNR**

"e-mail from MIHOC Bogdan

Sent: 23 October 2008 19:41

Dragilor,

Am precizat mai jos opiniile mele în calitate de Președinte al ACI. **BNR a întreprins acțiuni pentru a fixa ROBOR așa cum a fost necesar. Pentru a evita interpretările eronate, fac precizarea astăzi că aș dori să avem de asemenea un reprezentant al BNR printre noi.**

ACI nu are facilități disponibile, **poate Șerban (n.a Serban Matei reprezentatul BNR) ne poate ajuta cu o sală de întâlniri pentru noi sau pentru săptămâna viitoare.** Deoarece a pornit o nouă RMO, nu ar trebui să fim la fel de ocupați ca în ultima zi

DECLARATIILE BANCILOR

- BNR, în calitate de Organizator al procedurii de Fixing, a inițiat o întâlnire cu reprezentanții tuturor contributorilor la acești indici de referință, întâlnire ce a avut loc în data de 2 octombrie 2008.
 - Banca Transilvania recunoaste (ADRESA BT NR. 8025/09.12.2009)
- discuțiile au vizat stabilirea unui posibil comportament asemănător al contributorilor la Fixing în ce ce privește limitele de expunere, în sensul unei reciprocități, care ar presupune ca „o instituție de cre să inițieze tranzacții cu o altă instituție de credit, în aceleași condiții de limite vizând maturitățile (intervalul de timp pe care se poate expune) pe care le poate oferi la rândul-i, în virtutea limitelor pro de expunere pe care le are față de partener. În aplicarea acestui principiu băncile își comunică de în modificările de limite de expunere reciproce, iar tranzacțiile ulterioare inițiate de către partea căreia au ajustat limitele cu contrapartida respectivă nu pot depăși maturitatea maximă pe care inițiatorul tranzacției o poate oferi băncii partenere.
- Perioada în care a funcționat principiul reciprocității a fost cuprinsă între 3 oct 2008 și sfârșitul anului 2008, fără exista o dată certă
- PRINCIPIUL RECIPROCITĂȚII S-A CONVENIT SĂ SE APLICE ÎN CAZUL TRANZACȚIILOR LEGATE DE ROBOT/ROBO

DECLARAȚIILE BANCILOR

- **ING NEAGĂ NEECHIVOC EXISTENȚA UNUI PRINCIPIU AL "RECIPROCITĂȚII LIMITELOR DE EXPUNERE", DEROGATOR DE LA REGULILE COMUNE CONFORM CĂRORA FIECARE BANCĂ PARTE STABILEȘTE DE SINE STĂTĂTOR LIMITELE DE EXPUNERE FAȚĂ DE CONTRAPARTIDELE SA**
- **RBS ADMITE EXISTENȚA LUI, ÎNSĂ CU UNELE PARTICULARITĂȚI (EX. DOUĂ BĂNCI AU INDICAT EXISTENȚA LIMITĂRII ACESTUI PRINCIPIU LA TRANZACȚII CE VIZEAZĂ MATURITĂȚI ALE DEPOZITELOR MAI MARI DE 1 LUNĂ ADRESA ING NR. 8211/17.12.2009 ADRESA UNICREDIT NR.1069/08.12.2009**

**RBS BANK/ EMAIL VICEPRESEDINTE ROXANA MOLDOVAN CATRE PRESEDINTE PETER WE
MARTIN BAKELAAR ÎN DATA DE 23.10.2008**

- **“Principalul mesaj transmis de către Nicolae Cintează în numele guvernatorului Mugur Isărescu este BNR va solicita demisiile Președintelui și ale Directorului executiv (Chief Executive Officer) și îmi va da un avertisment adresat personal mie în cazul în care nu scădem ROBOR-ul în decurs de o săptămână. Am arătat, de asemenea, că RBS Romania a încercat să coteze cele mai corecte dobânzi în cadrul procedurii de stabilire a Robor-ului, dar alte bănci fie nu au cotate, fie au arătat dobânzi indicative și în final dobânzile aplicate clienților lor erau mult peste cotațiile indicative. I-am dat lui Cintează, ca exemplu, cotațiile zilnice oferite clienților de către bănci (care au variat între 40 și 80 în ultimele 3 zile, fapt care arată clar că piața se află în altă parte decât crede BNR**
- **Principalele mesaje adresate au fost că ar trebui să menținem ROBOR-ul la un nivel acceptabil”**

DOVADA PUNERII ÎN PRACTICĂ A ÎNȚELEGERII PRIVIND RECIPROCITATEA/ MIMAN TRANZACȚIONĂRII CORECTE ÎN CADRUL FIXING-ULUI

- Independent de susținerile divergente ale băncilor investigate, din conținutul conversațiilor purtate între dealeri dintr-o parte și dintr-o altă parte, în perioada următoare întâlnirii de la BNR, reiese existența în fapt a unei practici de ajustare reciprocă a limitelor de expunere pe întreaga piață monetară interbancară.

Acest lucru este evidențiat în mod clar de conversația purtată între un dealer al CEC și un dealer al RBS, principiul reciprocității fiind invocat de reprezentantul CEC:

„Conversație între dealer RBS (Delia Cezar – „Delia”) și dealer CEC Bank din data de 29.10.2008, ora 7.02

Delia- Neatza. Pls ce limite MM (money market) ai pentru mine. MCI. Te aștept aici.

Dealer CEC- deci in perioada asta functionam pe principiul reciprocitatii ..Pot sa iti dau bani la max tenor 3M....Dar daca poti plasa la 1M atunci nici eu nu-ti pot cota 1M

Delia- spune-mi te rog ce amount aveti?

Dealer CEC- Check. Revin eu pls in cateva min sa nu te tin

Delia- Stau. Nu ma tii. E urgent. Tb sa stiu mci.

Dealer CEC - Limita e ajustabila continuu cu cei de la risk..la momentul asta avem undeva peste 300 mio RON. Acum ca ti spun este ca aceasta limita este acordata pe principiul reciprocitatii...si ca sa fiu mai clar daca tu nu ai limita cu mine la 3M...automat se ajusteaza si limita mea la tenorul tau maxim.....daca tu nu ai limita cu mine decat sa zic 10 mio RON si eu ajustez limita noastra cu tine.

ING INITIAZA TRANZACȚII GENERAND PIERDERI CELORLALTI JUCATORI DIN FIXING

ING → inițiază tranzacții în ciuda înțelegerii

Comportamentul unor bănci ca ING și CEC este privit ca fiind unul incorect/ne-etic și este chiar reclamat la BNR. Spre exemplificare reprodus din discuțiile interne ale trezorerilor unor bănci cu superiorii ierarhici:

Adresa de la Martin Bakelaar către superiorii ierarhici, în data de 28 oct 2008

Stimaților,

Am următoarea chestiune prezentă:

Astăzi am actualizat ROBOR-ul în conformitate cu contractul, cu noile reguli ale BNR și cu dorința lor expresă să menținem ratele scăzute, chiar dacă pe piața externă sunt mult mai ridicate

După cum vedeți, ING și CEC nu au răspuns la dorința BNR.

În intervalul de timp de 15 minute, în care băncile trebuie să își propună cotații ferme una celeilalte, ni s-a cerut cotații la 3 luni de către ING. Am cotațat 14/17.55 dobânda noastră pentru scadența de 3 luni la ROBOR, chiar dacă pe piața externă aceasta este de 40%-50% pentru 3 luni.

ING a acceptat cotația noastră pentru 5 mil. în conformitate cu ROBOR și noi am încercat să ne acoperim cerând o cotație la 3 luni de la una dintre celelalte bănci participante la Fixing. Mai jos prezint situația răspunsurilor obținute de la

celelalte 9 bănci: Bancpost oferă doar cotații indicative, BCR nu are limite disponibile, BRD oferă doar cotații indicative, CEC nu cotează conform cu noile reguli, Eximbank cotează doar pentru scadențe până la o lună, ING nu cotează conform cu noile reguli,

Raiffeisen oferă doar cotații indicative, Transilvania nu a răspuns cererii noastre în nici o formă, Unicredit a întrebat dacă avem limite disponibile și ne-a returnat imediat aceeași cerere pentru scadența de 3 luni.

ING INIȚIAZĂ TRANZACȚII GENERÂND PIERDERI CELORLALȚI JUCĂTORI DIN FIXING

Exemplele de mai sus ilustrează că Fixing-ul ROBOR nu are nimic de-a face cu realitatea și nu putem continua în acest mod, deoarece tranzacția încheiată la solicitarea ING ne provocat o pierdere de 75000 EUR.

• NU POT CONTINUA ÎN ACEST MOD, DE ACEEA PUTEM FACE URMĂTOARELE:

-Să nu mai furnizăm cotații celorlalte bănci din panel (nt: participante la Fixing)

-Să nu mai cotăm și să transmitem explicații BNR în fiecare zi cu privire la motivele pentru care nu am cotat. Să informăm BNR despre aspectele menționate mai sus și să anulăm liniile deschise cu alte bănci o situația se menține în același fel.

-Să cerem BNR cotații de preț bazate pe BUBOR pentru a ne putea acoperi.

• Vă rog să îmi transmiteți ce credeți cu privire la cele menționate și haideți să luăm măsuri în acestă după amiază.

MARTIN"

REACTIA BANCILOR

- Aceeași opinie referitoare la incorectitudinea comportamentului unor bănci care solicitau încheierea de tranzacții la cotațiile afișate la fixing, cotații considerate mult sub nivelul pieței monetare interbancare de la acel moment reiese și din e-mailurile interne ale Bancpost:
- **„From: Isar, Lucian**
- *Sent, Tuesday, October 28, 2008 12.12 PM*
- *To: Bogza, Mihai*
- *Subject: Re: NE TOT SUNA ING și RBS 1a Fixing 1a 3 1uni. Avem offer 17.8%.*
- **Ct regulilor bnr trebuie sa le cotam... propun sa cerem scoaterea de pe lista de Fixing.**
- **E bataie de joc”**